

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

вул. Шевченка, 5, м. Кропивницький, 25006, тел. 0502053092
E-mail: 02219398@ mail.gov.ua, сайт: <http://librarychl.kr.ua/>, код згідно з ЄДРПОУ 02219398

«14» листопада 2024 р. №399

На № _____ від _____ 20__ р.

**Керівникам бібліотек для дітей,
відділів обслуговування дітей
публічних бібліотек для дорослих
Кіровоградської області**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка
до планування роботи бібліотек на 2025 рік**

Шановні колеги!

При плануванні роботи на рік кожна бібліотека самостійно визначає головні напрями своєї діяльності, але деякі питання та проблеми на сьогодні є загальними для усіх бібліотек і на них необхідно звернути особливу увагу.

Як зазначив Міністр культури та стратегічних комунікацій України Микола Точицький у зверненні до керівників бібліотек для дітей, юнацтва та молоді – учасників Всеукраїнської НПК «Багатовекторність діяльності сучасної бібліотеки для дітей у реалізації культурної політики» (жовтень 2024 р., м. Львів): «Сучасні бібліотеки для дітей мають працювати з урахуванням таких основоположних принципів, покладених в основу більшості стратегічних документів державної політики, як людиноцентризм, патріотизм, безбар'єрність, недискримінація, збереження культурного розмаїття та національної пам'яті».

Звертаємо Вашу увагу, що **пріоритетні напрями роботи бібліотек на 2025 рік** обґрунтовані у *важливих документах, прийнятих на державному рівні*; відповідні програми та плани заходів затверджені або розробляються і на обласному рівні, а саме:

«Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Закон України №2704-VIII від 25.04.2019 року); Стратегія популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (розпорядження КМУ від 17.07.2019 р. №596-р) та обласна програма розвитку і функціонування української мови в Кіровоградській області на 2022-2027 роки (рішення Кіровоградської обласної ради від 23 грудня 2021 року №216);

Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життява стратегія» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03 березня 2023 р. № 190-р) та відповідний **обласний план заходів** з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії розвитку читання (згідно якого необхідно включити до планів роботи бібліотек на 2025 рік участь у Всеукраїнському тижні дитячого читання, обласних турах Всеукраїнських конкурсів для дітей, обласній акції до Всеукраїнського дня бібліотек «Читай-компанія мандрує регіоном»; Національному тижні читання від Українського інституту книги тощо);

«Про комплексну програму сприяння розвитку громадянського суспільства, інформаційної сфери та книговидання у Кіровоградській області на період до 2026 року» (рішення Кіровоградської обласної ради від 17 червня 2021 року №112) (заходи програми передбачають поповнення бібліотечних фондів місцевою книжковою продукцією та проведення на базі бібліотек заходів за участю видавців, письменників, літературознавців,

спрямованих на залучення населення до читання та популяризацію вітчизняної видавничої продукції);

«Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 року №272-р) (який передбачає забезпечення всебічного розвитку української культури та утвердження української громадянської ідентичності; підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності суспільства; протидію дезінформації та інформаційним операціям, насамперед держави-агресора, спрямованим на ліквідацію незалежності України, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, пропаганду війни, насильства, жорстокості, посягання на права і свободи людини тощо);

«Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках» (постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322) (в документі йде мова про те, що основними проблемами (викликами і загрозами) в інформаційній політиці є: збільшення кількості глобальних дезінформаційних кампаній; недостатній рівень медіаграмотності (медіакультури), зокрема в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій. Для досягнення цілей Стратегії необхідні інтеграція національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти у сферу відпочинку та розваг; залучення військовослужбовців, ветеранів війни до освітньої діяльності, реалізації проєктів та здійснення заходів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; популяризація та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України; формування і розвиток критичного мислення та медіаграмотності; формування активної життєвої та громадянської позиції тощо);

«Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року» (постанова Кабінету Міністрів України від 30 липня 2024 року №864), нещодавно прийнятий документ, де теж піднімаються питання української ідентичності, національно-патріотичного виховання і згідно цього документу втрачають чинність прийняті раніше документи «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1233), «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673) та пункти 1 і 2 плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 932);

«Про затвердження плану заходів щодо популяризації державних символів України, виховання поваги до них у суспільстві» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 954-р) (п.6 якого говорить про необхідність «забезпечити проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на популяризацію державних символів України»);

«Про затвердження плану заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України, на період 2023–2026 років» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. №269-р) (у даному документі говориться про напрями, в яких працюють бібліотеки, зокрема: п.6. Сприяння розвитку та популяризації літератури, створеної ветеранами війни; п.7. Організація та проведення інформаційних заходів, спрямованих на протидію пропаганді держави-агресора та поширення об'єктивної інформації щодо подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України; п.17. Залучення організацій громадянського суспільства до здійснення заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України, формування у суспільстві відчуття вдячності та поваги до ветеранів війни тощо);

«Про затвердження плану заходів на 2024-2026 роки з реалізації Концепції охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року» (розпорядження КМУ від 24 червня 2024 року №572-р) та обласний План заходів з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я (розпорядження голови Кіровоградської ОВА від 29 жовтня 20-24 року № 1098-р);

«Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р) та обласні плани з реалізації заходів (участь бібліотек у створенні безбар'єрного простору, проведенні інформаційно-просвітницької кампанії «Україна без бар'єрів»; як рухатися бібліотеці до безбар'єрності допоможе і *Довідник безбар'єрності* <https://bf.in.ua/>);

Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» (за ініціативи першої леді Олени Зеленської, яка спрямована на розбудову якісної системи надання послуг у сфері психосоціальної підтримки та розвиток культури піклування про ментальне здоров'я; зокрема на бібліотеки також покладається ця важлива місія щодо надання послуг з підтримки ментального здоров'я та стресостійкості відвідувачів–дітей та їхніх родин. Див. досвід «Збереження ментального здоров'я в публічних бібліотеках: нові можливості та послуги» (ч.1) <https://oth.nlu.org.ua/?p=10193> ; матеріали сайту «Ти як?», зокрема, публікація «Діти і війна: поради батькам, які допоможуть вберегти ментальне здоров'я малюка» <https://howareu.com/materials/dity-i-viina>).

Відповідно, актуальними на 2025 рік є такі напрями роботи:

- ✓ національно-патріотичне виховання, ветераноорієнтованість у проведенні заходів;
- ✓ популяризація державних символів України;
- ✓ промоція читання; виховання любові до української мови, її популяризація та застосування у всіх сферах життя;
- ✓ надання допомоги користувачам бібліотек у здобутті цифрових навичок; підвищення медіа культури і медіаграмотності;
- ✓ створення безбар'єрного простору в бібліотеках;
- ✓ підтримка ментального здоров'я дітей та їхніх батьків;
- ✓ робота з бібліотечними фондами, їх актуалізація та оновлення;
- ✓ участь у бібліотечних програмах і проєктах, спрямованих на додаткове фінансування для поповнення бібліотечних фондів, покращення матеріально-технічного стану та розширення спектру послуг бібліотек;
- ✓ самостійне підвищення фахової компетентності, вивчення досвіду роботи інших бібліотек з метою впровадження найцікавіших форм роботи та послуг в умовах обмеженого бюджетного фінансування;
- ✓ представлення бібліотек у віртуальному середовищі (сайти, блоги, соціальні мережі);
- ✓ турбота про безпеку відвідувачів та персоналу.

Необхідно особливу увагу приділити проведенню в бібліотеках просвітницьких заходів національно-патріотичного спрямування, приурочених до державних свят, стосовно подій, пов'язаних із збройною агресією російської федерації проти України, а також спрямованих на підвищення рівня знань про видатних осіб українського державотворення, борців за незалежність України; продовжити сформовані в українському суспільстві традиції відзначення Дня пам'яті захисників України, сприяння усвідомленню українським суспільством цінності незалежності нашої держави та необхідності гідного вшанування пам'яті Захисників і Захисниць, які загинули за нашу свободу і незалежність.

Також інформуємо, що:

Організація Об'єднаних Націй ухвалила резолюцію про оголошення **2025 року Міжнародним роком миру та довіри**. Резолюція закликає міжнародне співтовариство вирішувати конфлікти шляхом інклюзивного діалогу та переговорів з метою забезпечення зміцнення миру та довіри у відносинах між державами-членами ООН як цінності, що сприяє сталому розвитку, миру та безпеці та правам людини.

Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про **десятиліття дій для наук про кріосферу на 2025-2034 роки**. Мета – вирішення проблем танення льодовиків та змін у кріосфері шляхом наукових досліджень і моніторингу.

Генеральна Асамблея ООН проголосила:

21 лютого *Міжнародним днем рідної мови*

02 березня *Всесвітнім днем дитячого телебачення і радіомовлення*

21 березня *Всесвітнім днем поезії*

23 квітня *Всесвітнім днем книги та авторського права*

15 травня *Міжнародним днем сім'ї*

28 вересня *Міжнародним днем доступу до інформації*

20 листопада *Всесвітнім днем дитини*.

Європейська Комісія оголосила 2025 рік *Європейським роком цифрової громадянської освіти*;

ЮНЕСКО оголосило місто Ріо-де-Жанейро (Бразилія) *Всесвітньою столицею книги 2025 року*;

Європейський молодіжний форум визначив місто Львів *Молодіжною столицею Європи-2025*;

Міжнародна рада з дитячої та юнацької книги (ІВВУ) ініціювала проведення *Міжнародного дня дитячої книги 2 квітня*.

Нагадуємо про те, що Президент України Володимир Зеленський 28 липня 2023 року підписав Указ №455/2023 про внесення змін до деяких указів Президента України у частині змін дат, відповідно до якого *День сім'ї в Україні* тепер відзначається 15 травня (замість 8 липня); *День Державності та День Хрещення Київської Русі–України* – 15 липня; *День усиновлення* – 17 вересня; *День захисників і захисниць України та День Українського козацтва* – 1 жовтня; *День української писемності та мови* – 27 жовтня. Також Указом Президента України від 23 серпня 2019 року №621/2019 в Україні встановлено *День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України*, який відзначається щорічно 29 серпня.

Пам'ятні дати та ювілеї, що відзначатимуться у 2025 році на державному рівні, дивіться у Додатку № 2 до Постанови Верховної Ради України від 21 грудня 2023 року №3536-ІХ «*Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024-2025 роках*» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3536-20#Text>

Серед відзначення дат видатних особистостей у 2025 році:

970 років із часу народження Нестора Літописця (1055-1113), історика та літератора;

430 років із часу народження Богдана Хмельницького (1595-1657), гетьмана України, творця Української держави, державного, військового, політичного діяча;

400 років із часу народження Марусі Чурай (1625-1653), поетеси, народної співачки;

21 січня - 180 років із дня народження Олени Пчілки (Косач) (1845-1927), письменниці, громадської діячки;

30 січня - 95 років із дня народження Всеволода Нестайка (1930-2014), відомого дитячого письменника;

4 березня - 210 років із дня народження Михайла Вербицького (1815-1870), композитора, хорового диригента, священника, громадського діяча, автора музики Державного Гімну України;

19 березня - 130 років із дня народження Максима Рильського (1895-1964), письменника, перекладача, літературознавця, мовознавця, етнографа, громадського діяча, академіка;

29 вересня - 180 років із дня народження Івана Карпенка-Карого (справжнє прізвище - Тобілевич) (1845-1907), письменника, драматурга, актора, режисера;

1 листопада - 30 років із дня народження Дмитра Коцюбайла (позивний - "Да Вінчі") (1995-2023), військовослужбовця, учасника російсько-української війни, Героя України;

12 листопада - 220 років із дня народження Дмитра Старицького (1805-після 1871), театрального діяча, режисера, драматурга.

Днів пам'яті:

250-ті роковини з часу руйнування російською імперською армією Запорізької Січі (15.06.1775);

10 років із часу завершення боїв за Донецький аеропорт під час російсько-української війни (січень 2015 року, День пам'яті - 20.01.2025).

Відомих подій світової історії:

75 років із часу підписання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини) (04.11.1950);

50 років із часу підписання Гельсінського акту - Заключного акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі, день утворення ОБСЄ (01.08.1975).

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка планує провести у 2025 році на обласному рівні:

- *Обласний семінар-практикум «Книга як інструмент багатовекторного розвитку дитини» (для керівників бібліотек для дітей)* *Травень*
- *Вебінари професійного спілкування (для керівників та фахівців бібліотек, що працюють з дітьми)* *I-IV кв., щокварталу*
- *Обласну акцію «Читай-компанія мандрує регіоном» до Всеукраїнського дня бібліотек* *Вересень*
- *Обласний бібліомарафон «Діти єднають Україну!» до Міжнародного дня захисту дітей* *Червень*

У партнерстві з НБУ для дітей:

Моніторингові дослідження:

- *Всеукраїнське соціологічне дослідження «Бібліотека і книга у формуванні національної ідентичності дитини: читацькі практики»* *Березень-жовтень*
- *Всеукраїнський моніторинг «Незадоволений читацький попит на українську книгу: рік 2025»* *Березень-листопад*

Всеукраїнські конкурси, проекти з підтримки читацької активності та дитячої творчості:

- *Всеукраїнський тиждень дитячого читання (урочисте відкриття якого планується на базі КУ «Чернівецька обласна бібліотека для дітей»)* *Березень-квітень*
- *Міжнародний екологічний конкурс дитячого малюнка «Майбутнє планети у наших руках»* *Січень-квітень*
- *Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «Вивчаємо власне коріння: Трипільська культура у творчості дітей»* *Березень-жовтень*
- *Всеукраїнський конкурс з правового просвітництва «Охорона праці – запорука безпечного життя» у рамках відзначення 75-річчя із часу підписання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини)* *Квітень-листопад*
- *Всеукраїнський конкурс «Лідер читання»* *Червень – серпень*
- *Всеукраїнський дитячий літературний конкурс «Творчі канікули»* *Червень – жовтень*

Допоможуть у складанні річного плану роботи матеріали:

- сайту Українського інституту національної пам'яті, який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу <https://uinp.gov.ua/>
- науково-популярного журналу «Бібліотека у форматі Д°» <https://chl.kiev.ua/d0/>
- Кіровоградської ОДБ ім. Т.Г. Шевченка, розміщені на е-ресурсах закладу:
  - ✓ вебсайт <http://www.librarychl.kr.ua/>

- ✓ блог «Фаховий меседж» <http://fahovuymassage.blogspot.com/>
- ✓ сторінка НМВ у фейсбук <https://www.facebook.com/nina.rastorgueva.54/>

Видання:

- Календар знаменних і пам'ятних дат Кіровоградщини на 2025 рік, підготовлений Кіровоградською обласною бібліотекою для дітей ім. Т.Г. Шевченка http://librarychl.kr.ua/pro_bib/nah_vud_kalendar_2025.php
- Пам'ятні літературні дати 2025 року. Інформаційно-довідкове видання НБУ для дітей <https://chl.kiev.ua/mbm/Book/View/885#page/1/mode/2up>
- Календарі важливих дат, які готуються провідними бібліотеками України, наприклад «Український календар знаменних та пам'ятних дат у 2025 році», укладений науково-методичним відділом Публічної бібліотеки імені Лесі Українки https://lukl.kyiv.ua/wp-content/uploads/2024/10/Kalendar-2025.pdf?fbclid=IwY2xjawF7F1tleHRuA2FlbQIxMAABHZcEfgpfj0Wqtbr1sR2OQoTXArjBmYZizrZrQ1KPiireTLolW9v4wgxSg_aem_7CQ6UgjlFal-rT4gDFSsw7Q .

Інформуємо, що **норма робочого часу на 2025 рік** при 40-годинному робочому тижні в умовах воєнного стану (з урахуванням роботи у святкові дні) становить **2088 годин**. Щорічна відпустка складає у середньому 20 робочих днів, тобто 160 годин, на яку робота *не планується*, тому **робочий час для планування** роботи на 2025 рік на одного працівника – **1928 годин**. При складанні плану роботи рекомендується також залишати резерв робочого часу на кожного працівника у розмірі 4%, який передбачає відсутність працівника за тимчасовою непрацездатністю; втрати робочого часу у зв'язку з переключенням працівника з одного процесу роботи на інший, в умовах воєнного стану це можуть бути також повітряні тривоги та виконання позапланової роботи, не пов'язаної з напрямками основної діяльності структурних підрозділів бібліотеки. Нагадуємо, що **на період дії воєнного стану керуємося** нормами Закону України №2136. Вони мають пріоритет над Кодексом законів про працю України. У зв'язку з встановленням воєнного стану в Україні робота проводиться у святкові дні або може бути відміненою у разі його скасування, тому розрахунок робочого часу носить суто рекомендаційний характер, рішення про зміну графіку роботи, перенесення вихідних та робочих днів прийматиме безпосередньо роботодавець та адміністрація бібліотеки.

При проведенні оф/онлайн подій дотримуйтеся норм положень Закону України «*Про авторське право і суміжні права*», чому допоможуть чек-листи «Авторське право в бібліотечній справі: дотримання авторських прав», «Авторське право в бібліотечній справі: цифрове середовище», сформовані Українським національним офісом інтелектуальної власності та інновацій.

Щодо статистичних звітів за 2024 рік, крім звітних даних згідно форми 6-НК річна, просимо також заповнити інші граfi наданих таблиць та вказати кількість користувачів-дітей ВПО.

При плануванні роботи бібліотек на 2025 рік необхідно зосередитися на розвитку своїх функцій і послуг, які відповідають потребам жителів, зокрема дітей громади в умовах війни, але просимо врахувати запропоновані навчання з підвищення фахової компетентності та заходи для користувачів обласного та Всеукраїнського значення.

Директор

Таїса МАНЖУЛА